

Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygılarının Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi¹

DOI NO: 10.5578/jss.25279

Nezahat Hamiden KARACA²

Tuğçe AKYOL³

Geliş Tarihi: 23.01.2015

Lütfullah KARACA⁴

Kabul Tarihi: 31.05.2016

Münevver CAN YAŞAR⁵

Özet

Araştırmada, okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve benlik saygılarının bazı değişkenlere göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubuna, 2012-2013 eğitim öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda öğrenim gören 313 öğretmen adayı dâhil edilmiştir. Araştırmada veri toplama aracı olarak, "Kişisel Bilgi Formu", Yaman (2003) tarafından geliştirilen "Problem Çözme Becerisi Ölçeği" ile Arıca (1999) tarafından geliştirilen "Benlik Saygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizinde; Kolmogorov-Smirnoff (K-S) Testi sonucunda, gruplar arası farklılık incelenirken ikili gruplarda Bağımsız Gruplar İçin t Testi, ikiden fazla gruplarda Tek Faktörlü ANOVA Testi kullanılmıştır. Problem çözme ve benlik saygısı arasındaki ilişki ise Pearson Kolerasyon Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda; öğretmen adaylarının benlik saygıları ile cinsiyet değişkeni arasında kızlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu; problem çözme becerileri ile cinsiyet değişkeni arasında ise anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır. Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve benlik saygıları üzerinde sınıf düzeyi, mezun olunan lise türü ve anne baba öğrenim durumları değişkenlerinin anlamlı bir farklılaşma yaratmadığı belirlenmiştir. Ayrıca okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile benlik saygıları arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişki olduğu bulunmuştur

¹Bu çalışma 7-9 Kasım 2013 tarihleri arasında Antalya'da gerçekleşen II. World Conference on Educational and Instructional Studies adlı kongrede sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

²Yrd.Doç.Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitim Bölümü, nhamiden@gmail.com

³Araş Grv., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitim Bölümü, akyol.tugce@gmail.com

⁴Mrd.Yrd, Afyonkarahisar İl Milli Eğitim Müdürlüğü, Hürriyet İlkokulu, lutfullahkaraca@hotmail.com

⁵Doç.Dr. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitim Bölümü, munevver2002@gmail.com

Anahtar Kelimeler: Okul Öncesi Öğretmen Adayları, Problem Çözme Becerileri, Benlik Saygısı

Examining Problem Solving Skills and Self Respects of the Preschool Teacher Candidates in Terms of Several Factors

Abstract

In the study, whether the problem solving skills and self respects of the preschool teacher candidates demonstrates distinctions in terms of several factors was intended to study. 313 teacher candidates attending to Afyon Kocatepe University, Education Faculty department of primary education preschool teaching in during 2012-2013 education semesters have been included in the research study group. As a means of data collecting, Demographic Information Form, Problem Solving Skill Scale developed by Yaman (2003) and Self Respect Scale developed by Arıcak (1999) have been applied. After Kolmogorov-Smirnoff (K-S) Test, the findings of the study were analyzed via t Test with 2 groups when analyzing between group differences and via Anova Test with groups more than two. And in order to analyze correlation between problem solving and self respect Pearson correlation analysis was used. As a result of the study, a meaningful distinction between gender variable and self respects of teacher candidates have been found in favour of girls, whereas no meaningful distinction between problem solving skills and gender variables have been found. It has been determined that the level of class, type of the high school they have graduated and education status of parents don't create a meaningful distinction over problem solving skills and self respects of the preschool teacher candidates. And also a positive linear relationship has been found problem solving skills and self respect of preschool teacher candidates.

Key Words: Preschool Teacher Candidates, Problem Solving Skills, Self Respect

1. Giriş

Toplumsal bir varlık olan bireyin sosyalleşme süreci ilk ailesinde başlamaktadır. Bu sosyalleşme süreci içinde bireyin ailesi ve çevresi ile olan etkileşimi kendini değerlendirmesini, yaşam tarzını, karşılaştığı zorlukların üstesinden gelebilme derecesini etkilemektedir. Her birey dünyanın hızlı gelişimi ve değişimine ayak uydurabilmeye çalışmakta, bu uyum sağlama sürecinde çeşitli problemlerle karşılaşması kaçınılmaz olmakta ve Cüceloğlu (1999)'na göre bu problemlerin üstesinden gelebilmek için çözüm yolları aramaktadır. Problemler ekonomik, duygusal, bedensel ve uzun süreli, kısa süreli olarak farklılık göstermektedir. Bu farklı problem türleri birbirine karışarak, büyük problemler haline dönüşebilmektedir. Bu nedenle kendi toplumunun beklentilerini karşılayacak ve karşılaştığı problemlere uygun ve etkili çözümler bulabilen bireylere gereksinim duyulmaktadır (Büyükkaragöz, 1995).

Problem çözme, belirli bir amaca ulaşmak için karşılaşılan güçlükleri ortadan kaldırmaya yönelik bir dizi çabayı gerektiren bir süreç olarak tanımlanmaktadır (Bingham, 1998). Problem çözme, çözümü süreç içinde bilinmeyen bir problem durumu ya da bir görevle uğraşma anlamında da kullanılmaktadır (Akinsola, 2008). Problem çözme becerisi ise; güçlüğü hissetmek, problemi tanımak ve sınıflandırmak, güçlüğü problem şeklinde ifade etmek, gözlenebilir doğrularını belirleyerek hipotez geliştirmek, uygulamak, değerlendirmek, şeklinde özetlenebilecek altı aşamalı bir süreci gerektirmekte (Davidson vd., 1994; Üstün ve Bozkurt, 2003) ve bireyi çözüme götürecek bilgilerin elde edilmesi ve kullanıma hazır olacak şekilde birleştirerek bir problemin çözümüne uygulayabilme düzeyi olarak belirtilmektedir (Bahar, 2006).

21. yüzyılda bireylerin sahip olması gereken önemli niteliklerden birinin de problem çözme becerisi olduğu vurgulanmaktadır (Silva, 2009). Ayrıca problem çözme becerisi, bireyin içinde yaşadığı çevreye uyum sağlamasına da yardımcı olmaktadır. Problem çözme becerisine sahip olan bireylerin karar verme durumunda kendilerine daha fazla güven duydukları, sosyal ilişkilerde daha girişken ve olumlu benlik algısına sahip oldukları görülmektedir (Şahin vd., 1993; Sardoğan vd., 2006). Özgüveni yüksek olan bireyler problemi tanımakta, kabul etmekte ve problemlerden kaçmak yerine problemleri çözmek için girişimde bulunmaktadır. Ayrıca, problem çözme becerisi benlik saygısının ve özgüvenin gelişmesini hızlandırmakta (Thornton, 1998) ve problem çözme becerileri yüksek olan bireylerin, yaratıcı düşünme becerileri ve benlik saygıları da yüksek olmaktadır (Gürşen Otacıoğlu, 2008). Problemi çözenin kendine ilişkin yaptığı değerlendirme, problem çözme sürecinin birçok yönlerinden birini oluşturmaktadır (Heppner ve Baker, 1997). Bireyin kendini değerlendirmesi ve kendine bakışı ile ilgili kavramlardan biri olan benlik saygısı da problem çözme becerisi ile ilişkilidir (Traş vd., 2011).

Problem çözme becerisinde önemli yeri olan benlik, bireyin kişiliğinin temelinde bulunan ve birey için çok önemli algı, duygu ve düşüncelerin bütünü olarak tanımlanmaktadır (Sam vd., 2010). Benlik, bireyin varlığının ve deneyimlerinin bilinçli olarak algılanan bütün yönlerini kapsamaktadır (İnanç ve Yerlikaya, 2008). Benliğin duygusal boyutu olarak ele alınan benlik saygısının, bireyin kendini değerli bulup bulmamasıyla da ilgili olduğu belirtilmekte (Baumeister vd., 2003) ve bireyin benliğini değerli bulma ve beğenme derecesi şeklinde tanımlanmaktadır (Adams, 1995). Benlik saygısı, bireysel uyumun ve ruh sağlığının bir gerekçesi olarak kabul edilmektedir (Arıcak ve Dilmaç, 2003). Bireylerin günlük yaşamdaki deneyimleri de benlik saygılarını büyük ölçüde etkilemektedir (Kernis, 2005; Gander ve Gardiner, 2001).

Bireyin doğuştan sahip olduğu problem çözme yeteneği, sonradan alınan eğitim ve deneyimlerin etkisiyle gelişmekte ve beceri şekline dönüşmektedir (Taylan, 1997). Problem çözme becerisi çocukluktan itibaren öğrenilmektedir (Miller ve Nunn, 2001). Erken çocukluk yılları, problem çözme becerilerinin geliştirilmesi açısından önemli bir zaman dilimi olarak belirtilmektedir (Gürşimşek vd., 2009). Özellikle okul öncesi öğretmenlerinin çocukların problem çözme becerilerini geliştirebilmeleri için öğrenme sürecine önem vermeleri ve problem çözme becerilerini destekleyecek öğrenme ortamları sunmaları gerekmektedir (Britz, 1993; Aral vd., 2011).

Öğrenme ortamlarında genel hedeflere ulaşılmasında en etkili yollardan biri de problem çözme becerileri olarak belirtilmektedir (Krug vd., 2015). Problem çözme becerilerinin geliştirilmesinde ve bu becerilere sahip bireylerin yetiştirilmesinde öğretmenlerin rolü büyüktür (Bayraktar vd., 2011).

Problem çözme becerisi yüksek olan öğretmenler tarafından desteklenen çocukların da problem çözme becerilerinin geliştirilebileceği düşünülmektedir (Ceylan vd., 2012). Ayrıca öğretmen adaylarının da eğitimleri sırasında problem çözme becerilerini kazanmaları ve bu becerilerin desteklenmesi konusunda yeterli bilgi birikimine sahip olmaları gerekmektedir (Gürşimşek vd., 2009; İnel Ekici, 2014).

Eğitimsel hedeflere ulaşmak için, öğretmenlerin sahip oldukları bilgi ve becerilerin yanında kendilerine ilişkin tutumları da oldukça önem taşımaktadır (Arıcak, 1999a). Evran, (2011) öğretmen tutumlarının, çocukların yaşamında ve benlik saygılarının gelişimi üzerinde oldukça etkili olduğunu belirtmektedir. Öğretmenlerin benlik saygılarının yüksek olması, öğrencilerinin sağlıklı kimlikler geliştirmeleri konusunda onları desteklemektedir (Arıcak, 1999b).

İlgili literatür incelendiğinde, öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile kişilik özellikleri (Dündar, 2009), demokratik tutumları (Genç ve Kalafat, 2007), mizah tarzları ve benlik algıları (Traş vd., 2011), karar vermede özsayı ve karar verme stilleri (Deniz, 2004) arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalara rastlanmaktadır. Okul Öncesi öğretmen adaylarının ise problem çözme becerileri ile biliş üstü farkındalık düzeyleri (Gürşimşek vd., 2009) ve duygusal zekâları arasında (Ekinci Vural, 2010) ilişkileri inceleyen çalışmalar yapıldığı görülmektedir. Ayrıca okul öncesi öğretmen adaylarının benlik saygıları ile öz yetkinlik inançları (Deniz Kan, 2008) ve iletişim becerileri (Ulutaş ve Aksoy, 2010) arasındaki ilişkileri inceleyen çalışmalar da bulunmaktadır.

Okul öncesi öğretmen adaylarının gerekli problem çözme becerilerine ve benlik saygısına sahip olmaları, aynı becerilere sahip

çocukların yetiştirilmesi ve öğretmen adaylarının mesleki gelişimleri açısından oldukça önemlidir. Bu düşünceden hareketle, bu araştırma okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve benlik saygılarının bazı değişkenlere (cinsiyete, sınıf düzeyine, mezun oldukları lise türüne ve anne baba öğrenim durumuna) göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılmıştır. Çalışmanın amacı doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır:

1. Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile benlik saygıları arasında ilişki var mıdır?
2. Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri cinsiyete, sınıf düzeyine, mezun oldukları lise türüne ve anne baba öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. Okul öncesi öğretmen adaylarının benlik saygıları cinsiyete, sınıf düzeyine, mezun oldukları lise türüne ve anne baba öğrenim durumuna göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

2. Materyal ve Yöntem

2.1. Araştırmanın Modeli

Araştırma korelasyonel ve karşılaştırma türü ilişkisel tarama modelidir. Tarama modelinin bir türü olan ilişkisel tarama modeli, iki veya daha fazla değişken arasındaki ilişkilerin varlığını ve derecesini incelemek, neden-sonuç ile ilgili ipuçları elde etmek ve incelenen olguları daha iyi anlayabilmek amacıyla kullanılmaktadır. İlişkisel tarama modelinin korelasyon türü ve karşılaştırma türü olmak üzere iki türü vardır: Korelasyon türünde; araştırma modelinde, değişkenlerin birlikte değişip değişmediği ve var olan değişimin nasıl olduğu incelenirken, karşılaştırma türünde, en az iki değişken arasında bağımsız değişkene göre gruplar oluşturularak bağımlı değişkene göre gruplar arasında fark olup olmadığı incelenir (Büyüköztürk vd., 2010; Karasar, 2012).

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma evrenini, 2012-2013 eğitim-öğretim yılında Afyon Kocatepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'nda 1., 2., 3. ve 4. sınıfta bahar yarı yılında öğrenim gören 480 öğretmen adayı oluşturmaktadır. Araştırmanın çalışma evreninin büyük olmaması ve araştırmada ulaşılabilirliği nedeniyle araştırmada örneklem alma yoluna gidilmemiş, araştırma evreni aynı zamanda araştırmanın çalışma grubu olarak kabul edilmiştir. Araştırmada gönüllülük esas alındığından evren içerisinde 167 öğretmen adayı çalışma grubunun dışında kalmıştır. Buna göre araştırmanın çalışma grubunu, Eğitim Fakültesi Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı'ndan öğrenim gören 313 öğretmen adayı dâhil edilmiştir.

Araştırmaya dahil edilen okul öncesi öğretmen adaylarının; %87,9'unun kız, %12,1'inin erkek olduğu; %22'sinin 1. Sınıf, %31,9'unun 2. Sınıf, %25,6'sının 3. Sınıf, %20,4'ünün 4. Sınıf olduğu; %26,8'inin Kız Meslek Lisesi, %35,1'inin Anadolu Lisesi, %16,3'nün Anadolu Öğretmen Lisesi, %21,7'sinin ise diğer liselerden mezun olduğu belirlenmiştir. Öğretmen adaylarının annelerinin %59,7'sinin ilkökul, %14,7'sinin ortaokul, %17,9'unun lise ve %7,7'sinin üniversite mezunu olduğu; babalarının ise %29,4'ünün ilkökul, %17,6'sının ortaokul, %23,3'ünün lise, %28,1'inin üniversite ve %1,6'sının lisansüstü eğitim mezunu olduğu tespit edilmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplama aracı olarak, öğretmen adaylarının demografik özelliklerinin yer aldığı Genel Bilgi Formu ve araştırma probleminin çözümü için gerekli bilgileri toplamada Yaman (2003) tarafından geliştirilen Problem Çözme Becerisi Ölçeği ve Arıçak (1999) tarafından geliştirilen Benlik Saygısı Ölçeği kullanılmıştır.

Genel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından geliştirilen formda; öğretmen adaylarının cinsiyeti, sınıfı, mezun oldukları lise türü ve anne baba öğrenim durumlarına ilişkin çoktan seçmeli sorular yer almaktadır.

Problem Çözme Becerisi Ölçeği: Yaman (2003) tarafından geliştirilen Problem Çözme Becerisi Ölçeği, öğretmen adaylarının problemler karşısında nasıl davrandıkları ve çözüm için nasıl çaba gösterdikleri ile ilgili maddelerden oluşmaktadır. Problem Çözme Becerisi Ölçeği'nde beşli likert türünde hazırlanmış otuz madde bulunmaktadır. Otuz maddenin on biri olumsuz, on dokuzu ise olumlu ifade içermektedir. Ölçekte yer alan maddeler 1. Hiçbir zaman, 2. Nadiren, 3. Bazen, 4. Sıklıkla, 5. Her zaman şeklinde değerlendirilmektedir. Bu ölçeğin güvenilirlik çalışması sonucunda Cronbach Alpha (α) güvenilirlik katsayısı .87 olarak belirlenmiştir. Araştırmada, 313 öğretmen adayına uygulanan Problem Çözme Becerisi Ölçeği'nin Cronbach α güvenilirlik katsayısı .77 olarak hesaplanmıştır.

Benlik Saygısı Ölçeği: Öğretmenlerin benlik saygısını belirlemek amacıyla Arıçak (1999) tarafından geliştirilen Benlik Saygısı Ölçeği, beşli likert türünde hazırlanmış otuz iki maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin on üçü olumlu, on dokuzu ise olumsuz ifade içermektedir. Ölçekteki; 2, 5, 8, 10, 12, 14, 17, 20, 22, 24, 26, 28, 30. maddeler olumlu, 1, 3, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 15, 16, 18, 19, 21, 23, 25, 27, 29, 31 ve 32. maddeler ise olumsuz maddelerdir. Ölçekte yer alan maddeler 1. Kesinlikle katılmıyorum, 2. Katılmıyorum, 3. Kararsızım, 4. Katılıyorum, 5. Tamamen katılıyorum şeklinde değerlendirilmektedir. Bu ölçeğin güvenilirlik çalışması sonunda Cronbach Alpha (α) güvenilirlik katsayısı .90 olarak tespit edilmiştir. Araştırmada, 313 öğretmen adayına uygulanan Benlik Saygısı Ölçeği'nin Cronbach α güvenilirlik katsayısı .90 olarak hesaplanmıştır.

2.4. Veri Toplama Süreci ve Analizi

Öğretmen adaylarına veri toplama araçları uygulanmadan önce, araştırma ile ilgili bilgi verilmiş ve katılımın gönüllü olduğu belirtilmiştir. Verilerin toplanması için ders döneminde iki hafta belirlenmiş ve veri toplama araçları ayrı zamanlarda araştırmaya katılmak isteyen öğretmen adaylarına uygulanmıştır.

Elde edilen verilerin analizinde; öğretmen adaylarına ilişkin demografik özelliklerin değerlendirilmesinde frekans ve yüzde gibi betimsel istatistikler kullanılmıştır. Ölçeklerden elde edilen verilerin analizinde öncelikle normalliğe, homojenliğe ve birbirinden bağımsız olup olmadığına bakılmıştır (Green ve Salkind, 2007). Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerisi ve benlik saygılarının seviyesini belirlemek için kullanılan ölçme araçlarındaki puanlarının normal dağılım gösterip göstermediği Kolmogorov-Smirnoff (K-S) Testi ile incelenmiştir. Öğretmenlerin testteki sorulara verdikleri yanıtların puanları ile homojenliğe bakıldığında değerlerin 0.05'ten büyük olduğu belirlenmiş ve homojenlik varsayımı varyans analizi için yeterli kabul edilmiştir. Yapılan normallik ve homojenlik analizleri sonucunda; öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin ve benlik saygılarının cinsiyete, sınıf düzeyine, mezun oldukları lise türüne ve anne baba öğrenim durumuna göre farklı olup olmadığı parametrik ölçümlerden Bağımsız Gruplar İçin t Testi ve Tek Faktörlü ANOVA kullanılarak, problem çözme ve benlik saygısı arasındaki ilişki ise Pearson Kolerasyon Testi kullanılarak analiz edilmiştir. Gruplar arası farklılık incelenirken; anlamlılık seviyesi olarak 0,05 kullanılmış olup $p < 0,05$ olması durumunda gruplar arası anlamlı farklılığın olduğu, $p > 0,05$ olması durumunda ise gruplar arası anlamlı farklılığın olmadığı belirtilmiştir (Büyüköztürk vd., 2010).

3. Bulgular ve Tartışma

Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve benlik saygılarının bazı değişkenlere (cinsiyete, sınıf düzeyine, mezun oldukları lise türüne ve anne baba öğrenim durumuna) göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan araştırmadan elde edilen bulgular tablolar halinde sunularak tartışılmıştır.

Tablo 3.1. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Cinsiyetlerine Göre Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygılarına İlişkin Bağımsız Gruplar İçin t Testi Sonuçları

Ölçekler	Cinsiyet	n	$\bar{X}$	Ss	t	p
Problem Çözme	Kız	275	104,130	9,361	0,856	.393
	Erkek	38	102,710	11,137		

Benlik	Kız	275	126,196	18,273	2,125	.034*
Saygısı	Erkek	38	119,394	20,070		

* $p < .05$

Tablo 3.1. incelendiğinde; okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile problem çözme becerisine ait ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olmadığı ($t=0,856$, $p>.05$) görülmektedir. Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini bazı değişkenler açısından inceleyen çalışmalarda, öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinde cinsiyet değişkeninin anlamlı farklılık yaratmadığı (Sarıbüyük vd., 2004; İnel vd., 2011; Aslan vd., 2012; Bayrak, 2015; Kuzu, 2015; Köse, 2015; Lorzer Labe, 2015) ve yapılan araştırma sonuçları ile paralellik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir fark olmamasına karşın puan ortalamaları incelendiğinde, kız öğretmen adaylarının puan ortalamalarının ($\bar{X}=104,130$) erkek öğretmen adaylarının puan ortalamalarından ($\bar{X}=102,710$) daha yüksek olduğu dikkati çekmektedir.

Murhpy ve Ross (1987), ergenler üzerinde sosyal problem çözme ile cinsiyet arasındaki ilişkiyi incelemiş ve araştırmada problem çözme becerisinde kızların erkeklerden daha başarılı olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Serin (2006), sınıf öğretmenlerinin problem çözme becerilerini çeşitli değişkenlere göre incelediği çalışmada, kadın öğretmenlerin problem çözme becerilerinin erkek öğretmenlerin problem çözme becerilerine göre daha yüksek düzeyde olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sezen ve Paliç (2011) lise öğrencileriyle yaptıkları çalışmada, kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre problem çözme becerisi algılarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Krug vd. (2015) kız öğretmen adaylarının, problem çözmeye yönelik özgüvenlerinin erkek öğretmen adaylarına göre yüksek olmasını, kız öğretmen adaylarının erkek öğretmen adaylarına göre sınıfta karşılaşılan sorunlara karşı daha duyarlı olmaları ve sorunlara önleyici bir şekilde yaklaşılması gerektiğini düşünmeleri ile açıklamışlardır.

Ayrıca Tablo 3.1’de, okul öncesi öğretmen adaylarının cinsiyetleri ile benlik saygısına ait ortalamalar arasında anlamlı bir farklılık olduğu ($t=2.125$, $p<.05$) görülmektedir. Farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu anlamak için yapılan t-testi sonucuna göre; kız öğretmen adaylarının puan ortalamalarının ($\bar{X}=126.196$) erkek öğretmen adaylarının puan ortalamalarından ($\bar{X}=119.394$) daha yüksek olduğu görülmektedir. Buna göre, kız öğretmen adaylarının benlik saygısı algılarının erkek öğretmen adaylarından daha yüksek olduğu söylenebilir.

Arıcak ve Dilmaç (2003) yapmış oldukları çalışmada, Psikolojik Danışma ve Rehberlik öğrencilerinin benlik saygısı ve mesleki benlik algısı arasındaki ilişkiyi cinsiyet değişkenine göre incelemişler ve kız öğrencilerin

erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde yüksek benlik saygısına sahip oldukları sonucunu bulmuşlardır. Ayrıca Sam vd. (2010) üniversite öğrencilerinin çevresel tutumları ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmada, kız öğrencilerin benlik saygılarının erkek öğrencilere göre daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Latifoğlu (2012) üniversite öğrencilerinin sosyal becerileri ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi incelediği çalışma sonucunda, öğrencilerin benlik saygılarının cinsiyet değişkenine göre kızların lehine anlamlı farklılık gösterdiğini saptamıştır. Bu sonuçlar diğer öğretmenlik alanlarında yapılan araştırma sonuçlarıyla benzerlik göstermektedir (Terzi ve Tezci, 2007; Bedel, 2008; Temizkan, 2008; Çetinkaya, 2009; Demir vd., 2011; Kandemir, 2014). Kadınların öğretmenliğe ilişkin tutumlarının erkeklerden yüksek olmasını Doğan ve Çoban (2009) ile Gençtürk ve Memiş (2010); kadınların öğretmenliğe ilişkin ilgilerinin erkeklerden daha yüksek olduğu, öğretmenlik mesleğinin bu toplum kültüründe kadınlar için daha cazip meslek olarak kabul edilmesi ve kadınların da bu düşünceyi içselleştirdikleri, kadınların kendilerini bu meslekte daha verimli görmeleri, sorumluluk bilinci ve vicdani olarak mesleğe daha çok bağlanmaları ve erkeklere göre kadınların daha az yöneticilik beklentisinde olmaları biçiminde yorumlamışlardır. Sonuç olarak, benlik saygısı algıları açısından kız öğrencilerin daha yeterli oldukları ifade edilebilir.

Tablo 3.2. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Sınıf Düzeylerine Göre Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygılarına İlişkin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

<i>Ölçekler</i>	<i>Sınıf</i>	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Problem Çözme	1.Sınıf	69	103.318	9.812	2.191	.089
	2.Sınıf	100	105.310	9.059		
	3.Sınıf	80	101.975	9.544		
	4.Sınıf	64	105.015	9.924		
	Toplam	313	103.958	9.586		
Benlik Saygısı	1.Sınıf	69	126.463	18.426	1.502	.214
	2.Sınıf	100	126.240	18.295		
	3.Sınıf	80	121.650	19.818		
	4.Sınıf	64	127.484	17.429		
	Toplam	313	125.370	18.600		

Tablo 3.2. incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri ile problem çözme becerisi ($F=2.191$, $p>.05$) ve benlik saygısı ($F=1.502$, $p>.05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı

görülmektedir. Buna dayanarak okul öncesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıfların problem çözme becerisi ve benlik saygısı üzerinde belirleyici bir unsur olmadığı söylenebilir. Yenidünya (2005), lise öğrencilerinin rekabetçi tutum, benlik saygısı ve akademik başarıları arasındaki ilişkiyi incelediği araştırma sonucunda; benlik saygısı ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı bir ilişkinin olmadığını belirlemiştir. Benzer şekilde Altunçekiç vd. (2005), öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin üst sınıflara geçtikçe arttığını belirtmesine rağmen bu artış anlamlı düzeyde bulunmamıştır. Karabacak vd. (2015) psikolojik danışmanlık ve rehberlik, zihinsel engelliler ve okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini inceledikleri çalışmada, öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Lozer Labe (2015) öğretim teknolojileri öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini çeşitli değişkenler açısından incelemiş olduğu çalışmada, öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Benzer şekilde Deniz Kan (2008) okul öncesi öğretmen adaylarının benlik saygıları ile öz yeterlik inanç düzeyleri arasında; Aylar ve Aksin (2011) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile özyeterlilik inanç düzeyleri; Demir vd. (2011) okul öncesi öğretmeni adaylarının mesleki benlik saygıları ile sınıf değişkeni arasında sınıf değişkeninin etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Araştırma sonuçları, okul öncesi öğretmen adaylarının öğrenim gördükleri sınıf düzeyinin problem çözme becerisi ve benlik saygısı üzerinde etkili olmadığı sonucu ile paralellik göstermektedir.

Bu sonuca rağmen, öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri yükseldikçe edindikleri bilgi ve beceriler sayesinde benlik saygılarının yükseldiği ve benlik saygısı yüksek bireylerin daha olumlu bir problem çözme yaklaşımına sahip olması beklenebilir. Çünkü benlik saygısının gelişiminde bireyin; kendini değerli hissetme, yeteneklerini, bilgi ve becerilerini ortaya koyabilme, başarma, beğenilir olma, kabul görme ve sevilme duyguları önde gelmektedir (Yörükoğlu, 1986). Öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve demokratik tutumları (Genç ve Kalafat, 2007), kişilik özellikleri ve problem çözme becerileri (Dündar, 2009), özyeterlilik inanç düzeyleri ve problem çözme becerileri (Aylar ve Aksin, 2011) ile sınıf düzeyi arasında anlamlı farklılık olmadığı ancak, problem çözme becerileri (İnel vd., 2011; Aslan ve Uluçınar Sağır, 2012) ile sınıf düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmış araştırmalar da bulunmaktadır.

Tablo 3.3. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mezun Olduğu Lise Türüne Göre Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygılarına İlişkin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

<i>Ölçekler</i> <i>r</i>	<i>Lise Türü</i>	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
Problem Çözme	Kız Meslek Lisesi	84	105.03 5	9.176	0.888	.448
	Anadolu Lisesi	110	104.26 3	10.17 8		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	51	103.21 5	9.336		
	Diğer	68	102.69 1	9.291		
	Toplam	313	103.95 8	9.586		
Benlik Saygısı	Kız Meslek Lisesi	84	128.46 4	18.64 5	1.740	.159
	Anadolu Lisesi	110	126.04 5	18.37 6		
	Anadolu Öğretmen Lisesi	51	122.66 6	16.47 8		
	Diğer	68	122.48 5	20.04 0		
	Toplam	313	125.37 0	18.60 0		

Tablo 3.3. incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının mezun oldukları lise türleri ile problem çözme becerisi ($F=0.888$, $p>.05$) ve benlik saygısı ($F=1.740$, $p>.05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre, öğretmen adaylarının mezun oldukları lise programlarının benlik saygısı ve problem çözme becerileri üzerinde belirleyici bir unsur olmadığı ve öğretmen adaylarının benlik saygısı ve problem çözme becerileri üzerinde, öğrenim durumlarından çok, öğrenim sırasında aldıkları ders içeriklerinin ve mesleki uygulamaların önemli olduğu söylenebilir. Çünkü öğretmenlerin sahip olduğu bazı duyuşsal özelliklerin öğretme davranışlarına yansımada başat rolü mesleğe saygı duyma, alan

bilgisine ve öğretme becerilerine güvenme oluşturmaktadır (Pehlivan, 2006). Bu özellikler de çoğunlukla lisans öğrenimi sırasında kazandırılabilir. Demir vd. (2011) okul öncesi öğretmen adaylarının mesleki benlik saygılarını incelemiş ve öğretmen adaylarının mezun oldukları lise programları arasında anlamlı farklılık olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Benzer şekilde Görgeç vd. (2011) de yapmış oldukları çalışmada öğretmen adaylarının mezun oldukları lise programı ile problem çözme becerileri arasında farklılık olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. İşmen (2001), Yenice (2012) ve Kuzu (2015) tarafından yapılan başka çalışma sonuçlarında da öğrencilerin problem çözme becerilerinin öğrenim düzeyine göre farklılaşmadığı belirlenmiştir.

Tablo 3.4. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Anne Öğrenim Durumlarına Göre Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygılarına İlişkin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

Ölçekler	Anne Öğrenim Durumu		$\bar{X}$	Ss	F	P
		n				
Problem Çözme	İlkokul	187	104.588	9.797	1.472	.222
	Ortaokul	46	102.717	8.494		
	Lise	56	104.267	8.808		
	Üniversite	24	100.708	11.222		
	Toplam	313	103.958	9.586		
Benlik Saygısı	İlkokul	187	125.470	17.600	0.448	.719
	Ortaokul	46	123.347	19.589		
	Lise	56	127.357	20.323		
	Üniversite	24	123.833	20.718		
	Toplam	313	125.370	18.600		

Tablo 3.4. incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim durumları ile problem çözme becerisi ($F=1.472$, $p>.05$) ve benlik saygısı ($F=0.448$, $p>.05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre, okul öncesi öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim durumlarının benlik saygısı ve problem çözme becerileri üzerinde belirleyici bir unsur olmadığı söylenebilir. Genç ve Kalafat (2007) da öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve demokratik tutumları arasındaki ilişkiyi çeşitli değişkenler açısından inceledikleri araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının annelerin öğrenim durumları ile problem

çözme becerileri arasında anlamlı farklılık olmadığını belirlemişlerdir. Zeytun (2010) okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ve problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri üzerinde anne öğrenim durumunun etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kuzu (2015) öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve eleştirel düşünme düzeyleri arasındaki ilişkiyi anne öğrenim durumunun etkilemediğini belirtmiştir. Bu sonuçların yanısıra Kaya vd. (2012) anne baba tutumlarının üniversite öğrencilerin problem çözme becerilerine, sosyal kaygı düzeylerine ve akademik başarılarına olan etkisini inceledikleri çalışmada, eğitim düzeyleri yüksek olan annelerin çocuklarının problem çözme becerilerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Uslu (2015) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bazı demografik değişkenler açısından mesleki benlik saygılarını incelediği çalışmada, öğretmen adaylarının anne öğrenim durumları ile benlik saygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Yapılan çalışmaların sonuçları, anne öğrenim durumunun benlik saygısı ve problem çözme becerileri üzerinde etkisi olmadığı sonucuyla benzerlik göstermektedir.

Tablo 3.5. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Baba Öğrenim Durumlarına Göre Problem Çözme Becerileri ve Benlik Saygılarına İlişkin Tek Faktörlü ANOVA Sonuçları

<i>Ölçekler</i>	<i>Baba Öğrenim Durumu</i>					
	<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>Ss</i>	<i>F</i>	<i>p</i>	
Problem Çözme	İlkokul	92	105.402	8.808	1.884	.139
	Ortaokul	55	104.400	10.646		
	Lise	73	104.095	8.813		
	Üniversite	93	102.161	10.104		
	/Lisansüstü					
Toplam	313	103.958	9.586			
Benlik Saygısı	İlkokul	92	124.608	17.589	.338	.798
	Ortaokul	55	125.218	21.772		
	Lise	73	127.260	16.959		
	Üniversite	93	125.731	18.977		
	/Lisansüstü					
Toplam	313	125.370	18.600			

Tablo 3.5 incelendiğinde, okul öncesi öğretmen adaylarının babalarının öğrenim durumları ile problem çözme becerileri ($F=1.884$,

$p > .05$) ve benlik saygısı ($F = .338$, $p > .05$) arasında anlamlı bir farklılık olmadığı görülmektedir. Buna göre, okul öncesi öğretmen adaylarının babalarının öğrenim durumlarının benlik saygısı ve problem çözme becerileri üzerinde etkili olmadığı söylenebilir. Zeytun (2010) okul öncesi öğretmen adaylarının yaratıcılık ve problem çözme düzeyleri arasındaki ilişkiyi incelediği araştırma sonucunda, okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri üzerinde baba öğrenim durumunun etkili olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Kuzu (2015) öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve eleştirel düşünme düzeyleri arasındaki ilişkiyi baba öğrenim durumunun etkilemediğini belirtmiştir. Uslu (2015) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının bazı demografik değişkenler açısından mesleki benlik saygılarını incelediği çalışmada, öğretmen adaylarının baba öğrenim durumları ile benlik saygıları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Bu yönü ile öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin ve benlik saygılarının, babalarının öğrenim durumları değişkeninden etkilenmediği söylenebilir.

Yapılan Pearson Kolerasyon Testi sonucu; okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerisi ile benlik saygısı arasında pozitif yönde doğrusal, anlamlı bir ilişki ($r = .41$, $p < .05$) olduğunu göstermektedir. Alpar'a (2012) göre Pearson korelasyon katsayısının 0,40- 0,69 arasında olduğu durumlarda orta düzeyde, pozitif ve anlamlı bir ilişkinin olduğu belirtilmektedir. Buna göre benlik saygısı yüksek olan öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin de yüksek olduğu söylenebilir. Marsh vd. (2005) ve Marsh ve Craven (2006), olumlu benlik algısına sahip bireylerin problem çözme süreçlerinde pozitif ve yapıcı çözüme ulaşmada daha etkili yaklaşımlar benimsediklerini belirtmektedirler. Şahiner vd. (2013) hemşirelik yüksekokulu öğrencilerinin problem çözme becerilerini inceledikleri çalışmada, olumlu kişilik özelliklerine sahip olduklarını düşünen öğrencilerin, problem çözme becerileri konusunda kendilerini yeterli buldukları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca Karaca vd. (2013) okul öncesi öğretmenlerinin problem çözme becerileri ve benlik saygılarını inceledikleri çalışmada, öğretmenlerin problem çözme becerileri ile benlik saygıları arasında pozitif yönde bir ilişki olduğu sonucuna ulaşmışlardır. VeisiKahre vd. (2015) problem çözme eğitiminin öğrencilerin akademik benlik algılarını geliştirmede etkili olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlar, araştırmadan elde edilen bulguları destekler niteliktedir.

Sonuç ve Öneriler

Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve benlik saygılarının bazı değişkenlere (cinsiyete, sınıf düzeyine, mezun oldukları lise türüne ve anne baba öğrenim durumuna) göre farklılık gösterip göstermediğini incelemek amacıyla yapılan araştırma sonucunda; öğretmen

adaylarının cinsiyet değişkeni ile benlik saygısı arasında kız öğrenciler lehine farkın anlamlı olduğu, cinsiyet değişkeni ile problem çözme becerisi arasında ise anlamlı bir farklılık olmadığı belirlenmiştir. Ayrıca okul öncesi öğretmen adaylarının sınıf düzeyleri, mezun oldukları lise türleri, anne ve baba öğrenim durumları değişkenleri ile problem çözme becerisi ve benlik saygısı arasında anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlik mesleğini seçecek bireyin bütün yönleri ile kendini tanıyıp kabul etmesi, hem benlik saygısının ve problem çözme becerilerinin gelişimi açısından hem de insan ilişkileri açısından önemlidir. Aileden sonra çocuğun sosyal deneyimlerini paylaşarak, geliştirmeye çalışan okul öncesi öğretmenlerinin gerekli yeterliliklere sahip olmaları gerekliliği düşünüldüğünde, okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ve benlik saygısına sahip olmaları olumlu bir sonuç olarak görülebilir.

Okul öncesi öğretmen adaylarının benlik saygısı düzeyleri ile problem çözme becerileri arasında pozitif yönde doğrusal bir ilişkinin bulunması da araştırmadan elde edilen sonuçlardan biridir. Problem çözme becerilerine sahip, benlik saygısı yüksek olan okul öncesi öğretmenlerinin aynı niteliklere sahip çocukların yetiştirilmesinde etkisi büyüktür. Dolayısıyla öğretmen adaylarının da bu niteliklere sahip olması, kişilik gelişimlerinin yanı sıra mesleğe bakış açılarını da olumlu yönde etkileyecektir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

- Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerilerini ve benlik saygılarını geliştirmeye yönelik eğitim programları düzenlenebilir. Özellikle problem çözme becerisi ve benlik saygısı düşük olan öğrenciler belirlenerek öğrencilerin problem çözme becerisi ve benlik saygısının neden düşük olduğu ve çözümüne yönelik çalışmalar planlanabilir.
- Öğretmen adaylarının alan derslerinde örnek olay yöntemi kullanılarak farklı problem durumlarını inceleme fırsatı verilmesi, problem çözme becerilerini geliştirmelerine katkı sağlayabilir.
- Okul öncesi eğitimi alanında öğrenim görmekte olan erkek öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin mesleğe yönelik tutumlarını etkileyip etkilemediğini inceleyen çalışmalar planlanabilir.
- Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile benlik saygıları arasındaki ilişkiyi; bölüm tercihi, almış oldukları meslek bilgisi dersleri, katıldıkları kişisel gelişim seminerleri gibi farklı değişkenler açısından inceleyen daha kapsamlı çalışmalar planlanabilir.

- Okul öncesi öğretmen adaylarının problem çözme becerileri ile benlik saygıları arasındaki ilişkinin derinlemesine incelenmesini amaçlayan karma desende çalışmalar planlanabilir.

Kaynakça

Adams, J.F. 1995. Ergenliği Anlamak. Ankara: İmge Kitapevi Yayınları.

Akinsola, K.M. 2008. Relationship of Some Psychological Variables in Predicting Problem Solving Ability of in-service Mathematics Teachers. The Montana Mathematics Enthusiast, 5(1), 79-100.

Alpar, R. 2012. Spor, Sağlık ve Eğitim Bilimlerinden Örneklerle Uygulamalı İstatistik ve Geçerlik-Güvenirlilik. Ankara: Detay Yayıncılık.

Altunçekiç, A., Yaman, S. ve Koray, Ö. 2005. Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Kastamonu İli Örneği). Kastamonu Eğitim Dergisi, 13(1), 93-102.

Aral, N., Kandır, A. ve Can Yaşar, M. 2011. Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı (Geliştirilmiş IV. Baskı). İstanbul: YA-PA Yayınları.

Arıcak, O.T. 1999a. Öğretmen Adaylarının Benlik Saygısı ve Mesleki Benlik Saygılarının Geliştirilmesine Yönelik Bir Grupla Psikolojik Danışma Uygulaması. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 11, 11-22.

Arıcak, O.T. 1999b. Grupla Psikolojik Danışma Yoluyla Benlik ve Mesleki Benlik Saygısının Geliştirilmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Arıcak, T. ve Dilmaç, B. 2003. Psikolojik Danışma ve Rehberlik Öğrencilerinin Bir Takım Değişkenler Açısından Benlik Saygısı İle Mesleki Benlik Saygısı Düzeylerinin İncelenmesi. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 3(1), 1-8.

Aslan, O. ve Uluçınar Sağır, Ş. 2012. Fen ve Teknoloji Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri. Türk Fen Eğitimi Dergisi, 9(2), 82-94.

Aylar, F. ve Aksin, A. 2011. Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlilik İnanç Düzeyleri ve Problem Çözme Becerileri Üzerine Bir Araştırma (Amasya Örneği). Ahi Evran Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 12(3), 299-313.

Bahar, M. 2006. Yataklı Tedavi Kurumlarında Çalışan Yönetici Hemşirelerin Problem Çözme Becerileri ve Yaratıcılık Düzeyleri.

Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Baumeister, R.F., Campbell, J.D., Krueger, J.I., & Vohs, D. K. 2003. Does High Self Esteem Cause Better Performance, Interpersonal Success, Happiness or Healthier Lifestyles? *Psychological Science in The Public Interest*, 4(1), 1-10.

Bayrak, S. (2015). Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Düzeylerinin İncelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 31, Winter II, 515-521.

Bayraktar, G., Güngörmüş, A.H., Gülbahçe, Ö., Şahin, S. ve Bastık, C. 2011. Beden Eğitimi ve Türkçe Öğretmeni Adaylarının Problem Çözme Becerisi Algı Düzeyleri Açısından Karşılaştırılması. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 6(2), 159-168.

Bedel, E.F. 2008. Interactions Among Attitudes Toward Teaching and Personality Constructs in Early Childhood Preservice Teachers. *Journal of Theory and Practice in Education*, 4(1), 31-48.

Bingham, A. 1998. Çocuklarda Problem Çözme Yeteneklerinin Geliştirilmesi (Çev. A.F. Oğuzhan), İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.

Büyükkaragöz, S. 1995. Genel Öğretim Metodları. Konya: Atlas Kitabevi.

Büyüköztürk, Ş., Çakmak Kılıç, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. 2010. Bilimsel Araştırma Yöntemleri (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Britz, J. 1993. Problem Solving in Early Childhood Classrooms. <http://www.ericdigests.org/1993/early.htm> (Erişim Tarihi: 30.06.2013).

Ceylan, R., Yıldız Bıçakçı, M., Aral, N. ve Gürsoy, F. 2012. Okul Öncesi Eğitim Kurumunda Çalışan Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 85-98.

Cüceloğlu, D. 1999. İnsan ve Davranışı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Çetinkaya, Z. 2009. Türkçe Öğretmen Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumlarının Belirlenmesi. *İlköğretim Online*, 8(2), 298-305.

Davidson, J.E., Deuser, R., & Sternberg, R.J. 1994. The Role of Metacognition in Problem Solving. In Metcalfe, J. & Shimamura, A.P. (Eds.), *Metacognition: Knowing about Knowing* (pp. 207-226). Cambridge, MA: MIT Press.

Demir, V., Gürsoy, F. ve Ada, Ş. 2011. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygılarının İncelenmesi. Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 10(1), 597-614.

Deniz, E.M. 2004. Üniversite Öğrencilerinin Karar Vermede Özsayı Karar Verme Stilleri ve Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. Eğitim Araştırmaları Dergisi, 15, 23-35.

Deniz Kan, Ü. 2008. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Benlik Saygıları İle Öz Yetkinlik İnançları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Çağdaş Eğitim Dergisi, 33(352), 23-29.

Doğan, T. ve Çoban, A.E. 2009. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Mesleğine Yönelik Tutumları İle Kaygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Eğitim ve Bilim, 34(153), 157-168.

Dündar, S. 2009. Üniversite Öğrencilerinin Kişilik Özellikleri İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 24(2), 139-150.

Ekinci, V.D. 2010. Okul Öncesi Öğretmen Adaylarının Duygusal Zekâları İle Problem Çözme Becerileri Arasındaki İlişki. e-Journal of New World Sciences Academy, 5(3), 972-980.

Evran, A. 2011. Devlet ve Özel İlköğretim Okullarında Çalışan 4. ve 5. Sınıf Öğretmenlerinin İş Memnuniyeti ve Benlik Algısı Düzeylerinin Karşılaştırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Gander, M.J. ve Gardiner, H.W. 2001. Çocuk ve Ergen Gelişimi (4. Baskı), (Çev: B. Onur). Ankara: İmge Kitabevi.

Genç, Z.S. ve Kalafat, T. 2007. Öğretmen Adaylarının Demokratik Tutumları İle Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(2), 10-22.

Gençtürk, A. ve Memiş, A. (2010). İlköğretim Okulu Öğretmenlerinin Öz-Yeterlik Algıları ve İş Doyumlarının Demografik Faktörler Açısından İncelenmesi. İlköğretim Online, 9(3), 1037-1054. <http://ilkogretim-online.org.tr/vol9say3.html> (Erişim Tarihi: 30.06.2013).

Görgeç, İ, Deniz, S. ve Kiriş, A. 2011. Eğitim Fakültesi Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. e-Journal of New World Sciences Academy, 6(1), 673-681.

Gürşen Otacıoğlu, S. 2008. Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri ile Öz Güven Düzeylerinin İncelenmesi. Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri, 8(3), 915-923.

Gürşimşek, I., Çetingöz, D. ve Yoleri, S. 2009. Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Biliş Üstü Farkındalık Düzeyleri İle Problem

Çözme Becerilerinin İncelenmesi. 1. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi. <http://www.eab.org.tr/eab/oc/egtconf/pdfkitap/pdf/217.pdf> (Erişim Tarihi: 30.06.2013).

Green, S.B. and Salkind, N.J. 2007. Using SPSS for Windows and Macintosh: Analyzing and Understanding Data. Upper Saddle River, NJ: Pearson Education Inc.

Heppner, P.P. and Baker, C. E. 1997. Applications of the Problem Solving Inventory. *Measurement & Evaluation in Counseling & Development*, 29(4), 229-313.

İnanç, B.Y. ve Yerlikaya, E. E. 2008. Kişilik Kuramları. Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

İnel, D., Evrekli, E. ve Türkmen, L. 2011. Sınıf Öğretmeni Adaylarının Problem Çözme Becerilerinin Araştırılması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(I), 167-178.

İnel Ekici, D. 2014. The Perceptions and Views about Problem Solving Process of Pre-Service Science Teachers. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 141(2014), 308-312.

İşmen, A. E. 2001. Duygusal Zeka ve Problem Çözme. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 13, 111-124.

Kandemir, M. 2014. A Model Explaining Academic Procrastination Behavior. *Pegem Journal of Education & Instruction*, 4(3), 51-72.

Karaca, N. H., Aral, N. ve Karaca, L. 2013. Okul Öncesi Öğretmenlerinin Problem Çözme ve Benlik Saygısının İncelenmesi. *Journal of Research in Education and Teaching*, 2(3), 67-74.

Karasar, N. 2012. Bilimsel araştırma yöntemi. Ankara: Nobel Yayınları.

Karabacak, K., Nalbanta, D., & Topçuoğlu, K. 2015. Examination of Teacher Candidates' Problem Solving Skills According to Several Variables. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 174 (2015), 3063-3071.

Kaya, A., Bozaslan, H. ve Genç, G. (2012). Üniversite Öğrencilerinin Anne Baba Tutumlarının Problem Çözme Becerilerine, Sosyal Kaygı Düzeylerine ve Akademik Başarılarına Olan Etkisi. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 208-225.

Kernis, H.M. 2005. Measuring Self-esteem in Context: The Importance of Stability of Self-esteem in Psychological Functioning. *Journal of Personality*, 73(6), 1569-1605.

Köse, A. 2015. Okul Öncesi Eğitim Kurumlarında Çalışan Yöneticilerin Uyguladıkları Yönetim Biçimleri ve Problem Çözme

Becerilerine Yönelik Algıları Arasındaki İlişki. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Yeditepe Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Kuzu, Y. 2015. Öğretmen Adaylarının Problem Çözme Becerileri İle Eleştirel Düşünme Eğilimleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Ahi Evran Üniversitesi Örneği. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ağrı.

Krug, K., Love, J., Mauzey, E., & Dixon, W. 2015. Problem Solving Ability Confidence Levels Among Student Teachers After a Semester in The Classroom. *College Student Journal*, 49(3), 331-340.

Latifoğlu, G. 2012. Üniversite Öğrencilerinin Benlik Saygısı Düzeyleri ile Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin Değerlendirilmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2, 54-65.

Lozer Labe, B. 2015. Student Teachers' Self-Appraised Problem-Solving Ability and Willingness to Engage in Troubleshooting Activities. *Sage Open* July-September, 1-10.

Marsh, H.W. and Craven, R.G. 2006. Reciprocal Effects of Self-Concept and Performance from a Multidimensional Perspective. *Perspectives on Psychological Science*, 1(2), 133-163.

Marsh, H.W., Trautwein, U., Lüdtke, O., Köller, O., & Baumert, J. 2005. Academic Self-Concept, Interest, Grades, and Standardized Test Scores: Reciprocal Effects Models of Causal Ordering. *Child Development*, 76(2), 397-416.

Miller, M. and Nunn, D.G. 2001. Using Group Discussion to Improve Social Problem Solving and Learning. *Education*, 121(3), 470-475.

Murphy, L.O. and Ross, M. 1987. Gender Differences in the Social Problem Solving Performance of Adolescents. *Springer Netherlands*, 16, 251-264.

Pehlivan, H. 2006. Öğretmenlerin Sahip Olduğu Bazı Duyuşsal Özelliklerin Öğretme Davranışlarına Yansıması. XVII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kongresi. <http://www.pegem.net/akademi/> (Erişim Tarihi: 30.06.2013).

Sam, N., Sam, R. ve Öngen, B. 2010. Üniversite Öğrencilerinin Çevresel Tutumlarının Yeni Çevresel Paradigma ve Benlik Saygısı Ölçeği İle İncelenmesi. *Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 21, 1-16.

Sardoğan, M.E., Karahan, T.F. ve Kaygusuz, C. 2006. Üniversite Öğrencilerinin Kullandıkları Kararsızlık Stratejilerinin Problem Çözme Becerisi, Cinsiyet, Sınıf Düzeyi ve Fakülte Türüne Göre İncelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 2(1), 78-97.

Sarıbıyık, S., Altunçekiç, A. ve Yaman, S. 2004. Öğretmen Adaylarının Fen Bilgisi Laboratuvarı Dersine Yönelik İlgi Düzeylerinin ve

Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi Üzerine Bir Araştırma. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, İnönü Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Malatya.

http://kongre.nigde.edu.tr/xufbmek/dosyalar/tam_metin/tam_metin.htm
(Erişim Tarihi: 30.06.2013).

Serin, O. 2006. Sınıf Öğretmenlerinin Problem Çözme Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 142, 80-88.

Sezen, G. ve Paliç, G. 2011. Lise Öğrencilerin Problem Çözme Becerisi Algılarının Belirlenmesi. 2nd International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 27-29 Nisan, Antalya, Turkey.

Silva, E. 2009. Measuring Skills for 21st-Century Learning. *Phi Delta Kappan*, 90(9), 630-634.

Şahin, N., Şahin, N., & Heppner, P.P. 1993. Psychometric Properties of the Problem Solving Inventory in a Group of Turkish University Students. *Cognitive Therapy and Research*, 17, 379-396.

Şahiner, G., Açıksöz, S. ve Açıkkel, C. 2013. Hemşirelik Yüksek Okulu Öğrencilerinin Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 12(6), 673-680.

Taylan, S. 1997. Heppner'in Problem Çözme Envanterinin Uyarılma, Güvenirlilik ve Geçerlik Çalışmaları. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

Temizkan, M. 2008. Türkçe Öğretmeni Adaylarının Öğretmenlik Mesleğine Yönelik Tutumları Üzerine Bir Araştırma. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 461-486.

Terzi, A.R. ve Tezci, E. 2007. Necatibey Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Öğretmenlik Mesleğine İlişkin Tutumları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 315, 593-614.

Thornton, S. 1998. Çocuklar Problem Çözüyor. (Çev: Özlem Kumrular). İstanbul: Gendaş Yayınları.

Traş, Z., Arslan, C. ve Mentiş Taş, A. 2011. Öğretmen Adaylarında Mizah Tarzları, Problem Çözme ve Benlik Saygısının İncelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8(2), 716-732.

Ulutaş, İ. and Aksoy, B.A. 2010. Communication Skills and Self-esteem Level of Preschool Teacher Trainees. *The International Journal of Learning*, 17(6), 1-10.

Uslu, S. (2015). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının Mesleki Benlik Saygılarının Demografik Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 23(1), 141-160.

Üstün, A. ve Bozkurt, E. 2003. İlköğretim Okulu Müdürlerinin Kendilerini Algılayışlarına Göre Problem Çözme Becerilerini Etkileyen Bazı Mesleki Faktörler. G.Ü. Kastamonu Eğitim Dergisi, 11(1), 13-20.

VeisiKahre, S., Imani, S., Zade, M.R., VeisiPour, M., Moradhaseli Y., & Amiri, K.R. 2015. Effectiveness of Problem Solving Training on Self-concept Academic High School Students in Holillan Kahreh. International Journal of Educational and Psychological Researches, 1(2), 131-134.

Yaman, S. 2003. Fen Bilgisi Eğitiminde Probleme Dayalı Öğrenmenin Öğrenme Ürünlerine Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Yenice, N. 2012. Öğretmen Adaylarının Öz-Yeterlik Düzeyleri İle Problem Çözme Becerilerinin İncelenmesi. Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 39(11), 36-58.

Yenidünya, A. 2005. Lise Öğrencilerinde Rekabetçi Tutum, Benlik Saygısı ve Akademik Başarı İlişkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Yörükoğlu, A. 1986. Gençlik Çağı. Ankara: Türkiye İş Bankası Kültür Yayınları, Sosyal ve Felsefi Eserler Dizisi.

Zeytun, S. 2010. Okul Öncesi Öğretmenliği Öğrencilerinin Yaratıcılık ve Problem Çözme Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.